

INFORME DE LA DELEGACIÓ SIBERIANA

Lev Trotski

1903

Versió catalana feta per Alejo Martínez des de: *Rapport de la Délégation sibérienne*, Spartacus, París, 1969

Prefaci

No m'he decidit immediatament a publicar aquest treball. Fou concebut per als comitès del nostre partit en els dos dies que seguiren la fi del congrés. Fou escrit precipitadament amb fins d'agitació que no admetien cap retard. El caràcter candent de les qüestions que aborde en aquest opuscle li ha valgut ésser difós més àmpliament del que jo calculava. No té, amb tot, més que la forma d'un informe que presente en tant que delegat al congrés de l'organització per la Unió Siberiana. Se n'han fet abundants, de còpies d'allò que havia escrit, i còpies d'aquestes còpies, (reprenent les paraules del monjo Laurent) en passatges oblidats, afegits i reescrits. Aquest procés natural es troba en un estadi de desenvolupament tal que la intervenció de Joseph Gutenberg apareix ja com a inevitable.

Però no són únicament les “faltes de copista” que m'empenten a publicar el meu informe. Hi ha, igualment, raons més importants. Les divergències en matèria d'organització que s'han revelat al congrés no han tornat a desaparèixer quan el president ha pronunciat la seua última paraula. Aquestes divergències han esclatat fora de la sala de les sessions i s'han propagat per tot el partit. Avui, amb la declaració oficial sobre el congrés, les divergències han emergit definitivament de la clandestinitat. Hom no pot fer-les callar, ni evitar-les; cal superar-les.

Tots els elements del partit, conscientment, semiconscientment o inconscient, s'agrupen al voltant de dues tendències. Aquestes divergències esdevenen *xocs*, més fàcilment doncs que són divergències en matèria d'*organització*. En el procés d'aquesta pràctica, les dues tendències es defineixen cada vegada més, però cada una a ritmes desiguals. Si la concepció més complexa, “dialèctica”, de l'organització del partit, a què s'adhereix l'autor d'aquest informe, no ha pogut fins ara perfilar-se amb trets general, les concepcions organitzatives extremadament simplificades de la part adversa han tingut, per contra, temps de donar-se una forma quasi irreprotxablement “pura” (cf., com és ara, les actes del Congrés de la Lliga); en força aspectes, fins i tot s'han invertit precipitadament, sense guanyar, per altra banda, res amb això.

L'informe no fa més que fixar el punt de partença d'aquests dos corrents i, des d'aquest punt de vista, té sobretot un interès “històric”. Però aquell a qui interesse

vivament el *futur* possible d'aquestes dues tendències (i no pot deixar d'interessar cada membre del partit), ha de confrontar el seu estat *actual* amb el seu *passat proper*, i per a açò, el meu informe serva encara avui i servarà demà la seua actualitat. L'autor ha sentit una gran satisfacció moral en llegir un article escrit no fa molt de temps en *Iskra* per un camarada molt autoritzat. (*Allò que no cal fer*, n.º. 52), en què certs aspectes particulars del "centralisme" desorganitzador són caracteritzats en termes semblants als que utilitze en el meu informe.

Açò s'explica pel fet que les definicions surten per si mateixes de la ploma.

En el meu manuscrit, he suprimit alguns passatges de caràcter secundari o personal que haurien tingut cabuda en una missiva clandestina als comitès, però que no eren per a posar en un opuscle imprès. D'altra banda, l'informe ha estat imprès tal com fou escrit.

***Informe de la Delegació Siberiana sobre el Segon Congrés del
Partit Obrer Socialdemòcrata de Rússia***
(Ginebra, 1903)

Benvolguts camarades,

Ens heu confiat¹ la representació de la Unió Siberiana en el II Congrés del Partit. En el moment present, aquest mandat està realitzat. El II Congrés, l'objecte d'expectatives tan apassionades, d'esperances tan grans, el moment final d'un treball organitzatiu previ enorme, el punt de partença d'una vida política comuna a tot el partit, el II Congrés és ja un fet històric realitzat. Diguem-ho de seguida: el congrés no ha justificat les esperances dipositades en ell. No sols no ha afegit moltes coses, sinó que n'ha llevat, de moltes. Ens resulta difícil, quan encara no s'han aplacat els altercats acalorats que han sorgit de mode tan inesperat en aquest lloc en què, sembla, hom els havia d'esperar menys, (ens resulta difícil comptar els *més* i els *menys* del congrés, fer un balanç polític dels seus treballs). L'historiador futur de la socialdemocràcia russa ho farà millor i de mode més imparcial que no nosaltres. Però nosaltres tampoc tenim dret a no fer aquest informe. Les decisions del II Congrés són la base formal que servirà de punt de partença en la nostra política de partit i a la qual ens referirem ben sovint. I açò, per un període del qual hom no pot determinar la durada... fins al III Congrés, camarades! No hauríem complert tots els nostres deures envers vosaltres si no ens haguéssim esforçat en fer llum, en els treballs del congrés, sobre els símptomes que hi han aparegut, no tant en virtut de la lògica subjectiva dels nostres camarades de congrés com en virtut de la lògica objectiva del desenvolupament del nostre partit. No hauríem complert amb tots els nostres deures davant vosaltres si no ens haguéssim pres el treball d'explicar, com millor puguen fer-ho les actes, el sentit i les raons polítiques de la nostra conducta al congrés. Expressem l'esperança que el nostre informe servisca de guia a alguns camarades quan desitgen conèixer els voluminosos

materials de les actes oficials. L'historiador futur del nostre partit utilitzarà, potser, a més a més aquesta lletra com un "document humà"...

Sabeu, camarades, de quina manera consideràvem el congrés. Per endavant, li hem reservat un lloc honorable en el destí del nostre partit. Però ningú ens retraurà el pecat d'haver sobreestimat el valor *creador* del congrés. Ni un sol instant hem pensat que el congrés era capaç de transformar l'aigua en vi o satisfer la fam de les masses amb unes molles de pa. El partit no és pas la suma aritmètica dels comitès locals. El partit *és una totalitat orgànica*. Heus aquí per què el congrés és capaç de crear el partit en la mesura que el partit és creat per un treball perllongat, en realitzar la seua unificació tècnica i ideològica. És "amb la suor del nostre front" que nosaltres realitzem aquest treball. Arriba un moment en què sentim la necessitat de fixar formalment les nostres conquestes. És llavors quan el congrés intervé amb tot el dret. Fa passar al domini de la consciència tot allò que s'havia desenvolupat a mitges a coll de nosaltres, registra la resultant dels nostres esforços col·lectius i individuals, dibuixa els contorns formals, elabora normes jurídiques, erigeix estatuts, crea títols, inscriu els paràgrafs. *El congrés és un registrador, un controlador, però no pas un creador*. Pel que sabem, tots els camarades no estaven disposats a apreciar el congrés vist sota aquest aspecte. Temem que esperances exagerades facen lloc a una decepció exagerada i, fins i tot, a un pessimisme il·legítim. Però vosaltres, camarades, no vos separeu naturalment de nosaltres sobre la concepció del paper del congrés. La prova n'és la resolució² que en el seu moment heu recomanat a l'atenció del Comitè d'Organització.

Hem dit que el congrés no és més que un registrador. Hom no ha d'entendre açò d'una manera formal. El congrés mateix ha d'ésser part integrant del treball orgànic d'unificació del partit. Quan, en llargs paràgrafs, registrem un treball ja efectuat, no fem més que complir un ritu jurídic; abstraïem, de l'anàlisi dels elements de pràctica que aportem amb nosaltres, dades extremadament precioses i tracem les vies d'una tècnica més perfecta per al treball posterior, amb d'altres paraules: efectuem un treball d'*autoeducació*, i així ens fem partícips els uns als altres dels resultats de la nostra experiència pràctica i teòrica. El congrés havia de fer que es trobaren, durant algunes setmanes, camarades provinents de llocs diversos, de branques diverses en el treball del partit i (allò que és més important) pràctics i teòrics. Els teòrics s'havien de confrontar amb els que tenen la tasca d'encarnar les seues conclusions en la pràctica. Els pràctics havien d'emportar-se noves reserves d'idees generals per a alimentar el seu treball d'agitació. És P.B. Axelrod qui ha subratllat amb una insistència particular aquest aspecte educatiu del congrés a través de discussions que tingué l'any passat amb camarades russos o estrangers.

Cadascú té dret a esperar que un informe sobre el II Congrés (congrés que fou essencialment, i no sols formalment, constitutiu) oferisca abans que res el panorama d'una elaboració col·lectiva del programa i de les resolucions de tàctica, el quadro d'un treball col·lectiu, que estableix els trets fonamentals del nostre

pensament i de la nostra acció, trets que ens donen el dret a anomenar-nos partit socialdemòcrata.

Qui espere semblant relat, s'equivoca.

El congrés ens ha donat, és veritat, un programa o, més exactament, ha adoptat sense correccions de fons el projecte de programa presentat per la redacció d'*Iskra* i de *Zaria*. I tot i que aquesta part dels seus treballs ha estat positiva sens dubte, no hi ha res a dir-hi perquè, en realitat, el congrés ha constatat només que en aquest domini “tot marxava bé”. Les veus crítiques dels camarades Martinov i Akimov i d'alguns delegats del *Bund* han ressonat aïlladament. Quant a les resolucions de tàctica, no hem disposat de suficient temps per a jutjar-les. A excepció de dues o tres, foren proposades i redactades per la “minoria” (veure més avall), que les examinà ràpidament en els minuts lliures del congrés; foren adoptades pel congrés en les dues o tres darreres hores de l'última sessió.

Si els camarades no troben en el nostre informe allò que cercaven, no hauran de llençar la culpa als que l'han redactat. Ells mateixos no han trobat al congrés allò que cercaven i, naturalment, no poden donar més del que han rebut. Si en l'informe allò essencial està ocupat pel registre i la caracterització dels vots sobre algunes qüestions d'estatuts i sobre les eleccions, és únicament perquè en aquests dominis era que residia el centre de gravetat del congrés. *Durant la segona meitat de les seues sessions, el congrés ha esdevingut simplement un joc d'atzar electoral.*

En compte de registrar en la seua consciència, de donar sentit al treball organitzatiu ja realitzat, el congrés ho ha esborrat tot, i s'ha posat a gravar les taules de la llei sota la inspiració divina. No ha comptat amb les organitzacions que s'han format en els fets, que s'han reforçat i han adquirit influència. No! Amb una mà lliure, o més exactament, amb les seues mans lliures (hi havia vint-i-quatre), ha apegat unitats desaparellades en nous grups i, per mitjà de paràgrafs, ha intentat insuflar-les la vida. Pensava crear, no ha fet sinó destruir.

Per a sorpresa vostra, advertireu que alguns detalls dels estatuts d'organització, secundaris, segons sembla, són projectats al prosceni, que les divergències sobre aquests detalls han creat una “majoria” agrupada sobre una base molt estreta i que, no obstant això, s'ha consagrat a la liquidació de les antigues organitzacions, formades en la lluita i per a la lluita. Advertireu que allò que ha agitat el congrés no són les qüestions que afecten l'aprofundiment i ampliació de la lluita política, sinó la qüestió de la “cooptació recíproca” dels membres del comitè central i de la redacció de l'òrgan central. Dos terços dels obrers organitzats es troben en algunes ciutats fora de la direcció dels comitès locals: no és aquesta qüestió la que ha estat objecte d'acalorades disputes, sinó la de saber si era sobre la base de dos terços o de la unanimitat dels vots que calia fer entrar als nous membres del comitè central. No és la qüestió de les manifestacions armades la que ha absorbit un temps

precios; no, és la qüestió del “cinquè”, d’aqueix personatge misteriós que ha sorgit de manera inesperat al congrés i que ara gairebé s’ha convertit en una qüestió de vida o mort per a la socialdemocràcia revolucionària.

Cal prendre els fets tal com se’ns donen. Més enllà d’aquests fets, cal descobrir les causes generals; cal explicar que els debats sobre la “cooptació mútua” i sobre “la unanimitat” no han estat una pura gimnàstica jurídica de l’esperit, cal mostrar que el “cinquè” no és algun *deus ex machina*. Heus aquí la nostra tasca.

El congrés és un registrador, un controlador, però no pas un creador. Açò aparegué en primer lloc amb el *Bund*, que ens ha fet perdre molt de temps. L’actitud de la seua delegació al congrés es resumeix en una frase: presentar el seu balanç. Ben segur que ja sabeu que el resultat ha estat la seua sortida del partit. Aquest acte no era sinó l’expressió jurídica de les relacions de fet del *Bund* i del nostre partit (d’aqueixes “relacions de fet”, o més exactament: de la seua absència).

El *Bund* ha crescut i s’ha reforçat durant el període anàrquic que ha travessat el nostre partit. Estem disposats a donar el seu merescut a l’energia pràctica dels seus dirigents. Han format les seues organitzacions “en despit dels elements”, però, malauradament, també “en despit de la raó”, si no en despit de la *raó* estreta dels interessos de parròquia, almenys en despit de la *raó* dels interessos comuns a tot el partit. Els esforços que han prodigat al terreny estret de la “zona de residència jueva” haurien pogut, si s’hagués portat el treball a un domini més vast, donar resultats decuplicats.

El partit era per a ells una ficció, una signatura oficial. I la seua relació amb les tasques vitals del partit era purament administrativa, és a dir, fictícia. Quan fou constituït el Comitè d’Organització, hi enviaren el seu delegat. Heus aquí tot al que els obligava la seua pertinença al partit.

El destí del *Bund* estava dominat pel destí tràgic del partit després de 1898. L’aïllament organitzatiu del *Bund* ha tancat l’energia revolucionària dels seus militants en un dipòsit estret i ha limitat despietadament (i sembla que per molt de temps) l’horitzó polític dels seus caps... “Com menor és el nombre d’individus que participen en un moviment social donat, menys apareix aquest moviment com un moviment de masses, i menys hi apareixen allò general i allò que és necessari i més hi predomina allò fortuït i personal”. (Kautsky, *La Revolució Socialista*, pàgina 21).

El partit proletari no pot tenir altres límits que els límits polítics, no pot desenvolupar-se més que en el marc de l’estat. Només en aquest cas allò “general” i allò “necessari”, és a dir, els principis de la socialdemocràcia, es posen en la base del moviment. L’esfera d’acció del *Bund* no és l’estat, sinó la nació. El *Bund* és l’organització del proletariat jueu. En el 1er Congrés, aquesta proposició no tenia un sentit polític, sinó tècnic (des d’un punt de vista “ampli”). El *Bund* era

l'organització del partit adaptada als llocs en què la majoria parla *yiddish*. Durant el període de relaxament i fraccionament, el partit ha exercit amb massa freqüència el paper d'una ficció triomfant; allò “fortuït” i allò “particular” s'han imposat al “general” i el “necessari”. Un fet organitzatiu i tècnic s'ha erigit en “teoria” nacional-política. El V Congrés del *Bund*, que ha precedit el II Congrés del partit, ha avançat una nova tesi: “el *Bund* és una organització socialdemòcrata (?) l'activitat del qual no pot ésser tancada en el marc de les seccions; és l'organització del proletariat jueu i és membre del partit en qualitat d'*únic representant del proletariat jueu*”. És així que s'ha resolt en el *Bund* la lluita entre allò “particular” i allò “general”. Si, no obstant això, almenys en la intenció, el *Bund* era el representant dels interessos del Partit Socialdemòcrata en una part del proletariat jueu, ara s'ha transformat en representant dels interessos del proletariat jueu davant el Partit Socialdemòcrata. Molt més: “Al territori en què treballa el *Bund* no pot intervenir una altra organització, pertanyent al partit, en nom de tot el proletariat local més que si obté la participació del *Bund*”. El punt de vista de classe és sotmès al punt de vista nacional, el partit és sotmès al control del *Bund*, allò “general” es posa sota el principi d'allò “particular”. Hem fet molt per a liquidar la psicologia política de ciutat (el patriotisme estret de “la seua” ciutat) i per a col·locar-nos en el punt de vista de l'estat. El congrés havia de coronar aquest treball. Ara bé, ens hem enfrontat a la delegació del *Bund*, la fisonomia política de la qual tenia l'empremta del *provincianisme militant* i de l'*esperit de parròquia*, pesada herència del període de l'immediat passat de la nostra vida revolucionària. Les tendències nacionalistes, com a fonament teòric del separatisme organitzatiu, afegiren poques coses positives a aquest quadro. Allò “general” i allò “particular” es trobaren cara a cara al congrés. Únicament mancava comptar els vots. Quaranta contra cinc, pertanyents al *Bund*, i tres abstencions. I el *Bund* sortí del partit.

El congrés no és més que un registrador, no un creador. Els dubtes més grans, concernents la justesa d'aquesta tesi, apareixen quan ens aproximem al moment més dramàtic del congrés, moment de la lluita enèrgica i apassionada a propòsit de l'elaboració dels estatuts del partit i de la creació dels seus “centres”: aquesta lluita ha fet esclatar la majoria “iskrista” compacta que, per unanimitat, havia rebutjat les pretensions federalistes del *Bund*, designat *Iskra* com a òrgan del partit i adoptat el programa presentat per la redacció d'*Iskra* i de *Zaria*. Se senten ganes de dir: si el congrés no és un creador, és un destructor, i un *destructor* d'iniciativa capritxosa. Perquè ¿qui hauria pogut suposar que el congrés “iskrista” aixafaria despietadament el col·lectiu de la redacció d'*Iskra*, és a dir, del periòdic que acabava de reconèixer com a òrgan central del partit?. ¿Quin astròleg polític hauria pogut preveure que els camarades Martov i Lenin intervindrien al congrés com els caps de dues fraccions enemigues?

Fou com un tro en un cel blau. No obstant això, fets tan inesperats, i tant més dolorosos, no eren sinó un element indispensable en els comptes que el partit havia de fer. Els morts dictaven la seua voluntat als vius. Se'ns sostragueren sumes

astronòmiques per a pagar els deutes del passat immediat: la Història, despietada com el Shylock de Shakespeare, exigia la carn de l'organisme viu del nostre partit. Haguérem de pagar.

Parlem de les exigències impersonals de la Història. Evidentment, no tenim intenció, en fer açò, de negar la responsabilitat personal del camarada Lenin. En el II Congrés de la Socialdemocràcia russa, aquest home, amb tota l'energia i tot el talent que el caracteritzen, ha exercit el paper d'un desorganitzador. Però llençar-li a ell tota la culpa provocaria una simplificació inadmissible del problema. Darrere de Lenin, durant el segon període dels treballs del congrés, hi havia una nova majoria compacta d'"iskristes" *durs*, oposats als "iskristes" *tous*. Nosaltres, delegats de la Unió Siberiana, estàvem entre els *tous*. I ara, després d'haver jutjat seriosament els nostres actes, no creiem haver maculat els nostres formularis revolucionaris.

Sí! El congrés fou el triomf de la tendència "política" en el programa i la tàctica, i de la tendència "centralista" en l'organització. Però aquest mateix congrés ha revelat que per a molts camarades la "política" i el "centralisme" no continuen tenint sinó un *valor purament formal*, que no són més que l'antítesi buida de l'"economicisme" i del "diletantisme". "L'agitació política, escrivia amb raó no fa molt de temps un camarada, ha pres entre nosaltres, durant l'últim període, un caràcter massa abstracte, està massa poc lligada a la vida concreta i a les exigències diàries de les masses obreres. La nostra agitació política *esdevé per moments una declamació política completament buida*". (*Iskra* n° 43, *Lletra a la redacció*). Es poden resumir les coses d'una manera extremadament esquemàtica: abans érem (on fèiem com si ho fórem, certament amb les millors intencions del món) sindicalistes. Ara intentem empenyar les masses, passades per l'escola del sindicalisme, a la lluita contra el tsarisme; i açò, per mitjà d'una fraseologia democràtica completament buida. A l'arsenal de l'agitador socialdemòcrata no es troba res de moment que no siguin fórmules "polítiques" sacramentals, crides estereotipades a derrocar l'autocràcia, fórmules i crides que, per la seua abstracció, han arribat a estar buides de tot contingut revolucionari. Aqueixa "política", que acompanya amb molta freqüència la desconfiança envers tota lluita professional dels obrers (jutjada no segura políticament) no és més que l'antítesi formal de l'"economicisme". I al mateix temps no és més que la seua traducció en "llenguatge polític".

Hom pot establir un procés d'evolució perfectament idèntic en el domini de les concepcions *organitzatives*. Ací també el "diletantisme", que semblava haver estat polvoritzat finalment, ha après la llengua del "centralisme". Ací també el "centralisme" mateix apareix no com la síntesi de les tasques locals i generals, sinó simplement com l'antítesi lògica del "diletantisme", com una construcció formal *a contrario*. Si hom no té por de la pedanteria filosòfica, pot afirmar que les concepcions de nombrosos camarades, tant en matèria de tàctica com en matèria d'organització, es troben encara en el nivell de la *metafísica* i no de la *dialèctica*.

Si abans, durant el període “economicista”, aquests camarades no podien o no volien lligar els interessos professionals particulars que defensaven amb les tasques generals de la política de classe que desconeixien, avui, en l'època “política”, es revelen incapaços de lligar les tasques de la lluita revolucionària política (que, en el fons, no reconeixen més que formalment) amb les reivindicacions immediates, quotidianes, i en especial, amb les necessitats professionals, limitades. Si abans, en temps del “diletantisme”, no podien o no volien lligar en la seua consciència les tasques de detall local amb la necessitat de crear un aparell central de combat comú a tot el partit, ara, en ple “centralisme”, fan total abstracció, en els seus judicis i resolucions sobre aquest aparell, *de tota la complexitat pràctica i del caràcter concret de les tasques* que ha de complir el partit; tasques amb què l'aparell organitzatiu ha d'estar en conformitat, tasques que són les úniques que permeten a aquest aparell existir. Per aquesta raó, diríem anticipant-nos un poc, el “centralisme” unilineal, és a dir, purament formal de Lenin, tenia com més fervents partidaris alguns “execonomicistes”. Són ells precisament que s'han revelat com els “iskristes” més *durs*.

Les divergències no han sortit a la superfície sobtadament al congrés. S'han acumulat en el transcurs de discussions privades i en els intents de conciliació; han romàs tapades llarg temps. El punt de partida de l'escissió entre els “iskristes” oficials (és a dir, els membres de l'organització d'*Iskra*, presents al congrés) aparegué amb la qüestió de la composició del comitè central i les modalitats de la seua designació. Al voltant d'aquesta qüestió s'han acumulat al seu torn tota una sèrie de divergències relatives a la relació mútua que ha d'existir entre els centres (òrgan central i comitè central). En la mesura que les reunions privades de l'organització d'*Iskra* (un de nosaltres, l'autor de l'informe, hi assistia) no ens apropaven a la unificació sinó que, per contra, ens hi allunyaven cada vegada més, és natural que aquestes divergències hagen cercat cegament una sortida. *El primer* punt dels estatuts (la definició del concepte “membre del partit”) serví de base al primer xoc obert. Aquest conflicte es produí realment sobre un punt que no tenia una relació directa immediata amb les qüestions que ens dividien. Malgrat tot, aquest conflicte tingué un caràcter providencial: el congrés s'agrupà al voltant de dues fórmules subministrades per la comissió dels estatuts, la de Martov i la de Lenin, la fórmula de l'“iskrisme” *tau* i la de l'“iskrisme” *dur*. És cert que molts congressistes estaven lleugerament desorientats. Encara ens preguntàvem: qui és el *tau*? Qui és el *dur*? Resultat: El vot fou més bé bigarrat. La lluita havia estat ja apassionada. Es pressentia allò que advindria.

Recordem les dues concepcions: Fórmula de Lenin: *és membre del partit qui reconeix el seu programa, el recolza materialment i participa en l'activitat d'una de les organitzacions del partit.* Fórmula de Martov: *és membre del partit qui reconeix el seu programa, el recolza amb mitjans materials i li proporciona una col·laboració personal regular sota la direcció d'una de les seues organitzacions.*

No sotmetrem açò a una crítica detallada. Aquest treball ha estat realitzat al congrés i es troba registrat en les actes. Assenyallem només un tret, força instructiu: el caràcter totalment abstracte de la posició del camarada Lenin. Cal un control sobre els membres del partit. Aquest control no pot ésser assegurat més que si és possible arribar a cada membre. Ara bé, açò no és possible més que si *tots els membres del partit estan fixats* jurídicament, és a dir, si estan inscrits de la manera que convinga en una de les organitzacions del partit. Llavors, el comitè central, omnipresent, penetrant-ho tot i considerant-ho tot, podrà encalçar cada membre del partit al lloc del crim. En realitat, és un somni burocràtic prou innocent; si la qüestió s'hagués quedat en aqueix nivell, es podria haver deixat despreocupadament els partidaris de la fórmula de Lenin la satisfacció platònica de saber que el II Congrés del P.O.S.D.R. havia descobert el remei estatutari més segur contra l'oportunisme i l'individualisme intel·lectual. Però si es passa d'aquest formalisme estèril a les qüestions reals que es plantegen al partit, la fórmula del camarada Lenin presenta llavors un cert nombre d'inconvenients. No és un secret per a ningú que en tota una sèrie de ciutats hi ha, al costat del comitè del partit, una gran oposició organitzada (Petersburg, Odessa, Ekaterinoslav, Voronekh...). La fórmula del camarada Lenin posa als membres de totes aquestes *organitzacions obreres* fora del partit, (quan les seues edicions han aparegut sempre sota el seu patrocini). Per a no excloure del partit aquests grups, el comitè central hauria hagut de declarar-les (segons la fórmula de Lenin) *organitzacions del partit*. Però no ho farà, no podrà fer-ho perquè no estan construïdes segons els principis que el partit jutja adequats. Només queda dir als membres d'aquestes organitzacions: Senyors, si vostès desitgen seguir en el partit, dissolguen-se i adherisquen a les organitzacions legals del partit. "Dissolguen-se"! Sens dubte, es tracta d'una manera molt simplista, típicament administrativa, de resoldre una qüestió pràctica seriosa, solució a la qual s'inclinen, açò cau pel seu pes, nombrosos "iskristes" qualificats. Aquesta solució "centralista" no ens sembla que siga el producte d'una saviesa política superior. L'*organització obrera* es preocuparà poc de saber si és "membre" o no i no es dissoldrà. Creiem que en compte d'ocupar-se de la dissolució verbal dels grups d'oposició i, en general, en compte de passar el temps en gesticulacions "centralitzadores", el comitè central faria millor realitzant un treball més seriós en el partit; faria millor *reeducant, reestructurant i utilitzant racionalment* totes les *organitzacions obreres* possibles, engendrades durant l'època de descomposició del partit. Per a açò no cal començar declarant-les fora de la llei, cosa a què ens hauria obligat el projecte de paràgraf I de Lenin. Al contrari, la fórmula de Martov pot esdevenir un instrument excel·lent en mans del comitè central (i Martov mateix ho ha indicat). "Si vostès desitgen romandre en el partit, els dirà als representants de l'*organització obrera*, que han de posar-se sota la direcció de l'organització del partit, el comitè local". Açò bastarà perquè l'*organització obrera* accepte entre ells un representant del comitè, i aquest assajarà de fer passar en els fets (ben entès, mitjançant la sola força de la seua influència) la "línia" d'acord amb els punts de vista generals del partit.

A aquest respecte, no és inútil fer ressaltar que els mateixos “agents” que impedièren adormir els adversaris dels plans organitzatius de Lenin es trobarien ara fora del partit, segons la fórmula de Lenin. Així, per exemple, els agents del comitè central que treballen *sota la direcció d'aquesta organització del partit* però no entren en la seua composició, es trobarien rebutjats més enllà dels límits estatutaris. ¿A menys que siguem obligats, simplement per a entrar en el partit, a formar una *organització dels agents del comitè central*? La fórmula del camarada Martov té, doncs, també l'avantatge que dóna cobertura jurídica als “pàries” del partit: els “agents” que tant han aguantat en l'última polèmica interna.

L'organització tripartida del “govern” del partit ha estat qualificada de *monstruosa* per un congressista. És massa sever; simplement, és massa complexa. És difícil preveure en quina mesura es revelarà viable: el nostre partit, en no tenir gairebé cap experiència en el domini de l'organització, ha d'escriure-ho tot en un full en blanc.

Tot porta a pensar que l'edifici monstruós del centre tripartit servirà millor les necessitats comunes a tot el partit que no un comitè central u i indivisible, tan seductor per la seua simplicitat mateixa. La redacció d'*Iskra* s'ha erigit ja en centre natural de la direcció ideològica. Al seu costat es necessita que hi haja un altre que s'ocupe abans que res del treball pràctic, organitzatiu. L'embrió d'aquest centre era el comitè d'organització. Les dues institucions són totalment autònomes, cadascuna en el domini que li correspon. És l'única garantia que permet a la redacció apreciar de manera imparcial la pràctica del partit. És ací on rau la garantia de la independència del comitè central, açò li dóna la possibilitat d'aparèixer com un element poderós en el partit. Però és també un factor de conflicte entre els centres autònoms del partit, i aquests conflictes, en acumular-se, poden menar a una escissió.

És llavors quan sorgí la idea del consell, organisme conciliador i unificador, construït segons el principi d'un tribunal tripartit. La idea del consell ha sofert en uns dies metamorfosis extraordinàries. Per a ell, l'atmosfera del congrés ha estat una atmosfera de pressió. De cambra de conciliació, s'ha convertit en uns dies en la *instància suprema del partit*. En els començaments modestos de la seua carrera, el consell estava col·locat entre el comitè central i l'òrgan central; al congrés, s'elevà per damunt d'ells. En tant que cambra de conciliació, havia de compondre's de delegacions paritàries del comitè central i de l'òrgan central (essent cooptat el cinquè pels altres quatre) i reunir-se a petició d'un dels centres. En tant que *instància suprema*, el consell havia d'ésser elegit en la seua totalitat pel congrés mateix; per a convocar el consell, basta llavors que dos dels seus membres ho demanen. És en aquest nivell on es detingué el camarada Lenin en el desenvolupament de la idea del consell.

Ressaltem els moments fonamentals d'aquest desenvolupament. Independència de l'òrgan central amb relació al comitè central i, en aquesta mesura, negació

categòrica de la idea d'un *centre únic*: heus aquí el punt de partença. L'inevitable de dos centres i, per tant, d'un consell com a regulador, heus aquí l'etapa següent. La transformació del consell en aqueix *centre únic* que es rebutjava al principi, heus aquí el punt final. Resultat d'aquestes metamorfosis ovidianes: es garanteix a l'òrgan central i al comitè central la independència d'un respecte de l'altre, però simplement en la mesura que perden aquesta independència respecte del consell. Continuem: segons la intenció del camarada Lenin, el congrés elegeix el consell entre els membres de la redacció de l'òrgan central i del comitè central, almenys dues persones per cada organisme. Amb d'altres paraules: el congrés *elegeix tres membres de la redacció i dos del comitè central*. La "majoria compacta" estava disposada a tot i no hi ha cap dubte que ni tan sols s'hauria pogut elegir per al consell més que membres de la redacció; el camarada Lenin no arribà tan lluny. Es detingué en l'esquema següent: tres redactors reben una força determinant en el consell, el consell rep una força determinant sobre la redacció i el comitè central. "Tesi": redacció i comitè central autònoms. "Antítesi": tres membres de la redacció tenen el dret de modificar les decisions del comitè central. "Síntesi": encara no n'hi ha. Així s'ha acabat la Saga estatutària dels dos centres "independents".

En una de les sessions del congrés, el camarada Plekhanov ha fet observar que el concepte de dos centres és contrari a la lògica matemàtica. Un congressista li havia recordat que en el cap del nostre partit existeixen "dos centres". "*Llavors, açò s'anomena focus*", ha objectat immediatament Plekhanov. Aquesta resposta astuta va molt més enllà del que pensava el seu autor. De dos focus (en òptica), u és sempre virtual; açò s'aplica també, segons sembla, sota determinades circumstàncies, als "focus" dels partits.

Si el consell "primera manera" aspirava a l'autoritat moral, no era més que com a conseqüència de la manera mateixa com havia estat creat; si esperava tenir una influència política, era únicament perquè era la forma inevitable de conciliació del treball de dos centres dirigents independents. El "nou" consell no pot aspirar al poder sinó perquè ha rebut la gràcia de la voluntat formal del congrés sobirà. Per si mateixa, la "gràcia" no és suficient, i açò ho ha comprès molt bé el camarada Lenin. Per a realitzar la seua voluntat sobirana, el consell necessita mitjans materials. Però l'aparell tècnic del poder es troba, i no pot deixar de trobar-se, en mans del comitè central. Per consegüent: si el comitè central és *efectivament* independent (independent no sols de tota la redacció, privada d'influència política directa pel "nou" consell, sinó també dels tres membres de la redacció que han rebut en aquest consell una força determinant), llavors el comitè central, per a alliberar-se de la tutela primmirada del consell, haurà, per les bones o per les males, tallar en la mesura que siga possible "l'estranger" de tot lligam viu amb la pràctica del partit a Rússia, deixant així al consell el pur plaer especulatiu de concebre's com "la instància suprema del partit". La constitució anglesa "assegura" al rei una enorme amplitud de poder. No cal oblidar-ho.

El camarada Lenin ho recordava, ho recordava fins i tot massa bé. I decidí que *calia prendre mesures perquè el comitè central no se sentís independent*. Amb aquest fi, el control de principi és insuficient (control del consell sobre el treball del comitè central). És indispensable que hi haja un control directe de la *redacció sobre els membres del comitè central*. Açò es formula així: la cooptació a la redacció i al comitè central es produeix per acord mutu. D'aquesta manera es manté la igualtat. Ara bé, l'antiga redacció de l'*Iskra* ha treballat sempre amb el mateix personal durant tres anys, mentre que el comitè central es veurà obligat, encara que només siga com a conseqüència de simples desaparicions, a cooptar nous membres, i açò amb prou freqüència; no és difícil comprendre, doncs, que sota l'aparença de la "cooptació mútua", davall aquesta igualtat de dret estilístic, s'amaga la tutela de la redacció sobre el comitè central. Heus aquí el desenvolupament de la idea de "l'autonomia" dels dos centres.

Tutela de la redacció sobre el personal del comitè central! Ara bé, quatre membres de la redacció (els camarades Axelrod, Zassulitx, Martov i Starover) no volen una tutela semblant. No hi veuen més que el mitjà més segur d'engendrar friccions supèrflues i conflictes inútils entre el comitè central i la redacció. El camarada Lenin és l'únic a voler aquesta tutela "en nom de la solidaritat moral" (dels dos centres). L'oposició de quatre membres de la redacció a la "cooptació mútua", heus aquí una de les raons per a efectuar sobre l'antic col·legi redaccional una operació despietada i per a alliberar-se, per ací mateix, de la majoria de l'antiga redacció que no vol seguir Lenin per la via del "poder fort". Veurem a continuació que la lluita pel poder que seguí, féu, per a Lenin, d'una tal operació una necessitat *absoluta*.

La tutela de la redacció sobre el personal del comitè central havia de convertir-se, per consegüent, en una de les garanties de la "solidaritat moral" dels dos col·legis, o dit més planerament: de la dependència personal del comitè central amb relació a la redacció. Lenin intentà trobar una altra garantia exigint la *unanimitat* per a la cooptació de nous membres al comitè central. Basta, efectivament, introduir en el comitè central un home "segur" perquè pugui oposar el seu veto contra tota persona proveïda del vici de la *iniciativa personal i de la independència*. Sobre aquest punt, el camarada Lenin ha exposat al congrés dues opinions directament oposades. Primer, per una "majoria qualificada" (2/3 o 3/4), contra "la unanimitat"; uns dies després, per "la unanimitat" contra la "majoria qualificada". Aquest moviment està determinat segurament pel fet que un cert nombre de camarades de la base, en els que Lenin no podia deixar de veure candidats eventuais al comitè central, han pres una posició netament negativa amb relació a l'ús que Lenin havia decidit fer de l'estat d'esperit del congrés "iskrista". Si aquests camarades entraven en el comitè central, en la conjuntura donada, entaularien inevitablement una lluita per la independència d'aquest focus "virtual". En tals condicions, el poder del consell hauria estat completament formal. És contra aquests candidats eventuais al comitè central contra qui es presentà la doble bateria de la "cooptació mútua" i de la "unanimitat".

Els estatuts, tal com han estat adoptats pel congrés, tenen l'aspecte d'un mosaic d'apartats. El punt sobre la "cooptació mútua" és rebutjat. S'adopta "la unanimitat". El camarada Martov introdueix una esmena: si no s'assoleix la unanimitat necessària per a la cooptació d'una nova persona en el comitè central o la redacció, la majoria pot transmetre el problema al consell i, després de cassació de la seua banda, la qüestió és resolta, al col·legi donat, per majoria simple. L'esmena és adoptada. Es rebutja la proposta del camarada Lenin d'elegir tots els membres del consell al congrés. És la proposta de Martov que adopta hom: la redacció i el comitè central deleguen cada un dos dels seus membres al consell. Queda la qüestió del cinquè membre. El camarada Martov proposa deixar que els altres quatre el coopten. Per al camarada Lenin, és el congrés mateix qui ha d'elegir, en cas contrari la instància suprema del partit pot quedar "sense sostre", els altres quatre potser no es posen d'acord en l'elecció del cinquè, el consell anirà aigua avall, etc. La camarada Zassulitx fa observar: 1) que els arbitratges sempre han existit, 2) que si els quatre membres del consell no es posen d'acord en l'elecció del cinquè, el consell mostra per ací mateix la seua incapacitat per a arreglar els problemes que podrien sorgir entre els dos centres. Aquestes observacions no convencen el camarada Lenin. El congrés adopta la seua proposta i arregla així per endavant la qüestió de saber si la redacció guanyarà numèricament sobre el comitè central en el consell.

Hom, doncs, ha decidit donar predomini numèric a la redacció en el consell; però açò no dóna cap seguretat quant a la política que seguirà el consell. En efecte, quatre membres de la redacció han intervingut al congrés com a adversaris decidits de la transformació del comitè central en focus virtual. Aquests quatre, en constituir la majoria de la redacció, podrien enviar dos dels seus al consell. La *Wille zur Macht*, la "voluntat de poder" que guia el camarada Lenin xoca, doncs, amb un dilema plantejat en termes clars: o bé renunciar a la influència en el consell, o bé alliberar-se d'una part de la redacció. Elegir la primera eventualitat significaria batre's en retirada. Ara bé, el camarada Lenin és lògic. Decideix intervenir perquè el Congrés elegisca un col·legi redaccional de tres persones, en compte de confirmar l'antiga redacció en el seu conjunt, com havia proposat al principi. Tal és la dialèctica de la "lluita pel poder". El seu punt de partida era: *assegurar la independència de l'òrgan central contra eventuais pressions del comitè central*. El problema del segon moment: *crear les garanties estatutàries per a assegurar la dependència del comitè respecte de la redacció*. L'última deducció: *destruir la Redacció que està a favor de la defensa de la independència del comitè central*.

Parlem de "lluita pel poder". No introduïm en aquestes paraules cap contingut personal. La lluita personal ha revestit un caràcter de principi. Ha estat, per dir-ho així, despersonalitzada. Era una conseqüència del sistema. L'"estat de setge" sobre el qual Lenin ha insistit amb tal energia, exigeix un "poder fort". La pràctica de la desconfiança organitzada exigeix una mà de ferro. El sistema del terror és coronat

per un Robespierre. El camarada Lenin ha passat revista mentalment als membres del partit, i ha arribat a la conclusió que aquesta mà de ferro no podia ésser més que ell. I ha tingut raó. L'hegemonia de la socialdemocràcia en la lluita alliberadora significava, segons la lògica de l'“estat de setge”, l'hegemonia de Lenin sobre la socialdemocràcia. En aquest context, la “lluita pel poder” perdia el seu caràcter personal, apareixia com l'última anella del sistema. L'èxit de Lenin era l'èxit del sistema. Tant més funest pot esdevenir per al partit.

Arribem al moment de la designació, pel congrés, de les instàncies supremes del partit. En aquest instant, les relacions estan ja definides. La “majoria” (de quatre vots) està ja formada. La qüestió de les eleccions adquirí, per a les dues bandes, una significació de primer ordre, perquè en aquesta qüestió es resumia i, per dir-ho així, es personificava la lluita de principi entre la tàctica de l'ordre constitucional normal i la tàctica de l'“estat de setge” reforçat per la dictadura.

Ja hem evocat una sèrie de reunions privades en el curs de les quals les dues tendències a l'interior de la redacció i de l'organització d'*Iskra* intentaren arribar a un acord sobre la modalitat de les eleccions i sobre l'elecció dels futurs membres del comitè central. Aquestes reunions només provaren una cosa: era impossible posar-se d'acord, les divergències havien d'ésser discutides en les sessions del congrés. Cal dir que l'elecció de la redacció no era un problema per a ningú. *La confirmació de l'antiga redacció d'Iskra se sobreentenia per si mateixa.*

No era igualment per a les eleccions al comitè central. Molts delegats estaven desconcertats i esperaven que se'ls fes un senyal. L'opinió de la redacció i de l'organització d'*Iskra* hauria tingut un pes determinant. Però, amb l'esperança d'un acord, ens hem abstingut de compartir els nostres punts de vista a aquest respecte en les converses privades, i açò malgrat les preguntes sol·lícites de nombrosos camarades. Al mateix temps, l'altra part feia una agitació desenfrenada contra els candidats que proposàvem en les reunions entre “iskristes”. Quan ens adonarem, ja era massa tard. Una “majoria” havia estat reclutada, fixada i separada de nosaltres per un vertader mur.

El dia anterior a les eleccions hi hagué una reunió preparatòria dels vint-i-quatre vots. El camarada Martov demanà per escrit, per a ell, per als altres tres membres de la redacció (Zassulitx, Axelrod, Starover) i per al camarada Deutsch, membre del grup *Alliberament del Treball*, permís per a assistir a aquesta reunió; patí un rebuig, igualment per escrit.

L'endemà, camarades, enterràvem *Iskra*. La resolució sobre el manteniment en exercici de l'antic col·legi redaccional, fundador d'*Iskra*, fou rebutjada. La proposta per a elegir una nova redacció de tres membres fou adoptada per una majoria de dos vots. Només quedava passar a les eleccions. De quaranta vots, vint refusaren participar en l'elecció. Resultat: per al camarada Plekhanov, vint-i-tres vots; per al

camarada Martov, vint-i-dos vots; per al camarada Lenin, vint-i-tres vots; per al camarada Koltsov, tres vots³. Així, el camarada Martov fou elegit per la majoria dels durs, hostils a ell: era un tribut inevitable, pagat pel paper que el camarada Martov havia exercit en *Iskra*. *La candidatura del camarada Martov havia estat adoptada, doncs, en aqueixa mateixa reunió dels vint-i-quatre vots a què se li havia prohibit l'accés en tant que "tou"*.

El camarada Martov refusà entrar en la combinació dels tres, creada artificialment sobre les runes de l'antiga redacció. Aquesta combinació era *moralment inacceptable* per a ell. *Políticament* el condemnava a quedar constantment en minoria. Els camarades que coneixen el paper periodístic de Martov estaran d'acord amb nosaltres: la "majoria compacta" sobirana, en posar Martov en l'impossibilitat política i moral de treballar per a *Iskra*, ha traït criminalment aquest periòdic en nom de la idea del centralisme de buró, encarnat en el consell. A partir d'ara, ja no hi ha *Iskra*. No se'n pot parlar sinó en passat. El consell, que encara no ha fet res, el consell que no està encara més que a l'estadi de la intenció, que no s'ha aplicat encara al seu treball administratiu, ha estat comprat a un preu massa elevat.

El camarada Koltsov refusa reemplaçar Martov. Koltsov, que havia estat el primer a proposar la confirmació de l'antiga redacció d'*Iskra*. Després d'aquest rebuig, es fan les propostes següents: 1r) procedir a noves eleccions en la mesura que les primeres no han conduït al resultat necessari; 2n) nomenar un sol redactor; 3r) en vista de les noves condicions, mantenir la redacció d'*Iskra* en el seu conjunt. Aquestes tres proposicions són rebutjades. La proposició adoptada és la que deixa que Plekhanov i Lenin constituïsquen la redacció. La "minoria" ja no tenia més que recordar a Lenin les seues pròpies paraules: "quatre membres del consell poden no posar-se d'acord en l'elecció del cinquè. No cal deixar una instància suprema del partit marxar a l'aventura".

La tècnica de les eleccions en aquest congrés estava calculada, com per atzar, perfectament per a portar aquesta crida inesperada al respecte a la "democràcia" en la qüestió de la nominació de la redacció. Aquesta tècnica conduïa de fet a l'aventurerisme més complet. En efecte, en les eleccions no s'exigia la majoria absoluta. No hi havia segona votació. Després del rebuig, qualsevol economicista o oportunista podia entrar en la redacció: li bastava d'obtenir un *vot solament*. Potser hauria estat just donar aquesta lliçó al camarada Lenin. Nosaltres no hem arribat fins ací.

Mal que bé, s'havia posat en peu la redacció de l'òrgan central, que havia guardat per equivocació el gloriós títol d'*Iskra*. La "majoria compacta" havia construït un dels dos "focus".

Quedava per passar a l'elecció del comitè central. S'havia decidit elegir tres persones. Vot secret. Cadascú escriu tres noms de la seua elecció en un tros de

paper. El camarada Martov assenyala que tal forma de votar no pot assegurar la capacitat de treball del col·legi. Admetem que la llista presentada per cadascun dels quaranta-quatre votants combina un trio capaç de treballar junts. Però els elegits poden revelar-se ésser persones que vénen de llistes diferents: tres tècnics, tres teòrics, etc. Per a evitar açò cal votar segons llistes declarades obertament, seguides d'un cert nombre de signatures, llistes de candidats agrupats en algunes troiques. Hom fa esforços per a denigrar aquest procediment retraient-li que no respecta les lleis de la conspiració. No cal revelar les llistes dels candidats. Com si, en les reunions privades, no s'hagués passat revista a tots els candidats possibles! Vint-i-quatre vots rebutgen la proposició de Martov.

Elecció al comitè central: vint-i-quatre vots hi participen. Els altres vint es neguen. Es confia al president de la sessió la tasca de comptar els vots i anunciar el nom d'un dels camarades elegits. Sorgeix un problema: ¿va hom a revelar al congrés el nombre de vots que ha obtingut cadascun dels tres membres del comitè central? La “majoria” està en contra; aquesta vegada, malauradament, no es pot invocar la conspiració que havia servit de cobertura a la “majoria” quan l'elaboració de les llistes de candidats. La qüestió se sotmet a votació i el congrés es divideix en dos. Solament vint-i-dos volen ocultar les xifres: un dels delegats de la “majoria” vota amb els seus dos vots al costat de la “minoria”. Per tant, basta que un delegat recule, i res de “majoria” victoriosa, s'acabà la “majoria” que ha aixafat la redacció d'*Iskra*! Així, la proposició d'ocultar els resultats de la votació, que constituïa una excepció al reglament de conjunt del congrés, és rebutjada. El president nomena un dels membres, elegit de nou, del comitè central i declara que els tres són elegits per vint-i-quatre vots, de vint-i-quatre votants; i açò en el curs d'una votació secreta, sense que hi haja hagut candidatura col·lectiva pública! És així, camarades, com fou constituït el segon “focus”, per emprar la felix expressió del camarada Plekhanov.

Queda per elegit el cinquè membre del consell: es planteja la qüestió de saber si es revelarà el nom de l'elegit després de la votació. El delegat N., membre de la “majoria”, proposa que se'l declare, en la mesura que el cinquè membre del consell serà naturalment un “emigrat”. Així, doncs, està ja decidit? Pregunta algú de la “minoria”. Però la “majoria compacta” vota contra la publicació del nom del cinquè. Resultat: un camarada és elegit per vint-i-un vots, dos en blanc, contra un vot a favor d'un altre camarada. Vint persones no participen en la votació.

Fi de les eleccions.

Vint-i-quatre contra vint! Els “iskristes” *autèntics* contra la “coalició”! No passarem llista a la “majoria”: a banda dels camarades Plekhanov i Lenin, no hi trobem cap nom conegut i lligat a la tendència revolucionària de la socialdemocràcia russa.

Diguem unes paraules sobre la composició de la “minoria”. Se'ns ha calfat les orelles amb el representant de l'organització obrera de Petersburg que, com

nosaltres, ha refusat participar en la votació per a elegir la redacció, el comitè central i el cinquè. En ésser un adversari de principi del centralisme i de les idees d'*Iskra* en general, aquesta camarada estava tan poc inclinada a votar a favor de la redacció en el seu conjunt com d'una de les seues parts. Si l'oposició d'aquesta camarada al "centralisme" s'ha expressat exteriorment davall la mateixa forma que la nostra protesta contra l'*empresa organitzada de convertir en burla el "centralisme"*, és a dir, sota la forma del rebuig a participar en la votació, açò no canvia res el fons, esperem-ho. D'altra banda, si les naturaleses políticament primmirades no estan satisfetes amb la nostra explicació, tindrem el plaer d'assenyalar-les que la delegada de l'*organització obrera* de Petersburg ha votat a favor de la versió del paràgraf I dels estatuts redactada per Lenin.

En el moment de les eleccions, els delegats del *Bund* ja no estaven presents al congrés. Durant l'examen dels estatuts, s'han abstingut la major part del temps, excepte en una o dues qüestions en què ens han recolzat contra la "majoria compacta" que s'estava formant. D'aquest suport s'ha intentat fer un "espantall", però amb poc fonament. Comprenem extremadament ben tot el que els falta als caps del *Bund* en l'aspecte polític. Però ningú es negarà a reconèixer-los allò que els falta a la majoria dels camarades russos: *l'experiència de l'organització*.

Continuem. Amb nosaltres es trobaven els delegats de Nikolaev, de Crimea, de Kharkov, de la Unió Minera, de Sibèria (dos vots), de Moscou, de Rostov, d'Ufa i d'Odessa (un vot). Tots aquests comitès i organitzacions havien reconegut en el seu moment *Iskra* com el seu òrgan dirigent.

Sabeu, camarades, que el grup *Iukhni Rabotxi* s'havia unit molt de temps abans del congrés a l'organització d'*Iskra*.

La resolució sobre el reconeixement d'*Iskra* com a òrgan central del partit havia estat adoptada al congrés del grup *Iukhni Rabotxi*. Els dos delegats del grup estaven amb nosaltres.

Coneixeu, camarades, el paper de l'organització d'*Iskra* en el treball del partit en general i en la preparació del II Congrés en particular. L'únic delegat d'aquesta organització, el camarada Martov (dos vots) estava amb nosaltres.

El grup *Alliberament del Treball* no té necessitat, pense, d'ésser presentat. Un dels seus dos delegats, Deutsch, estava amb nosaltres.

La redacció d'*Iskra*: quatre, sobre sis membres, estaven amb nosaltres. Però, malauradament, tres d'ells només tenien veu consultiva! Aquest dret, segons els reglaments de la convocatòria del congrés, *havia estat donat a alguns militants per part del partit* que no havien assolit mandat.

Dos membres del comitè d'organització⁴, el camarada Koltsov i un camarada del Caucas (ambdós amb veu consultiva) estaven amb nosaltres. Malauradament, les veus consultives, pertanyents a *militants per part del partit*, com els camarades Zassulix, Starover, Axelrod, no tenien més que un caràcter moral i cap pes jurídic. I resultàrem vençuts.

Més amunt hem reconegut que un dels delegats de la “majoria” s’havia passat al nostre costat després de la destrucció d’*Iskra* i, així, havia igualat la “majoria” i la “minoria”. Cal afegir-hi que cap al final del congrés, exactament l’últim dia dels seus treballs, un cert nombre de delegats de la “majoria” ja no tenien la *duresa* requerida. Així s’explica que, durant l’última sessió, en el moment en què s’adoptava a la lleugera les resolucions de tàctica, la “minoria” es revelà ésser ja majoria. Hem fet passar tota una sèrie de resolucions (redactades pels camarades Axelrod, Martov i Starover), algunes malgrat l’oposició de la “majoria”; en la resolució presentada pels camarades Lenin i Plekhanov hem introduït correccions radicals, sense tenir en compte la seua resistència. En la comissió (de tres persones), nomenada per a la publicació de les actes (que no és responsable ni davant el comitè central ni davant l’òrgan central), hem fet passar dos membres de la “minoria”. Per a comprometre definitivament les esperances de la “majoria compacta”, que tant havia devastat i tan poc creat, només faltava tornar a proposar la confirmació de l’antiga redacció d’*Iskra*, o el canvi de nom de l’òrgan central. No hem arribat fins ací.

Així, les resolucions fonamentals de tàctica, adoptades pel II Congrés, poden ésser qualificades d’“iskristes” (i hom ja ho ha fet) només en el sentit ben definit que la majoria d’aquestes resolucions ha estat elaborada sense que la nova⁵ redacció d’*Iskra* hi participe; algunes d’aquestes resolucions fins i tot han estat adoptades contra la seua voluntat. La claredat mai fa mal.

Tals han estat, camarades, els resultats dels treballs del congrés en la seua *segona meitat*. El seu caràcter principal és liquidador. La redacció està liquidada. El comitè central està liquidat per a molt de temps. Es té dret a pensar que la idea mateixa del “centralisme”, que segons sembla havia de presentar-se al congrés com el triomfador al carro de la victòria, corre el risc seriós d’ésser liquidada també. Heus aquí el resultat de la victòria dels “iskristes” *durs* i dels “centralistes qualificats”!

Hem fet, camarades, tot allò que estava al nostre abast.

Hem defensat la inviolabilitat de l’antic col·legi redaccional d’*Iskra*, perquè ens consideràvem com a “iskristes” i no coneixíem a *Iskra* més que com la creació d’un personatge col·lectiu. Hem defensat la independència i l’autonomia del cap militant del partit, el comitè central, perquè ens consideràvem com “centralistes”.

Hem suportat la derrota, perquè en els *llibres del destí estava predeterminat, no la victòria del centralisme, sinó la d'un ego-centralisme que troba el seu suport en la psicologia dels economicistes i dels diletants penedits*. Heus aquí la fórmula on rau l'explicació del fet i la justificació històrica dels “vencedors”, perquè al nostre entendre, no són els vençuts sinó els “vencedors” que necessiten ésser justificats davant el partit.

La “majoria” de la segona meitat del congrés ha donat mostres de molta *Wille zur Macht...* contra si mateixa. Els fets i els gestos de la “majoria” han mostrat clarament que la duplicitat psicològica d'aqueixa “voluntat de poder” tornat del revés estava constituït, no per un desenvolupat sentiment de la disciplina del partit, sinó pel sentiment d'estar perdut, sentiment resultant del crac del diletantisme anàrquic. “Veni a regnar i governeu-nos” (heus aquí com es pot formular l'estat d'ànim de la “majoria”). Un practicisme estret, que s'havia revelat impracticable, ha estat reemplaçat per una desconfiança total envers els militants de la base i per una fe insensata en l'omnipotència de la redacció en l'exili. D'altra banda, aquesta fe de la desesperació s'ha expressat de mode a penes velat, no al congrés, sinó lluny d'ell, a la desembocadura del Volga en el Caspi, exactament en Astracan. El comitè local, en la persona de la seua delegació al congrés proposava (malauradament, aquesta declaració no fou llegida al congrés per manca de temps), en la mesura que els militants a Rússia estan exposats permanentment a ésser detinguts, nomenar la redacció “comitè central del partit”; segons ells, és aquella que havia de dirigir des de l'estranger el país rus per mitjà d'agents. Així, el centre militant dirigent del partit havia d'estar sotmès a l'exili, per a salvaguardar la seua fidelitat als principis. I llavors? Aquest projecte totalment rocambolesc (basta recordar els esdeveniments de Rostov, el pogrom de Kitxinev, les vagues generals en el Sud) fou de fet sancionat al congrés per la “majoria”, sota una forma un poc menys clara. El comitè central, creat pel II Congrés, no és ni més menys que una agència col·locada davall l'administració del consell, el qual, al seu torn, no és més que la segona hipòstasi de la redacció. Evidentment, un cert comitè central no corre el perill d'esdevenir una direcció política. No cal esperar-ne que es pose a actuar i a pensar de mode independent. El treball creador suposa la lliure iniciativa; aquesta pot portar a la “insubmissió”. El paper del comitè central, segons Lenin, és totalment diferent. Ha d'ésser el sentinella del centralisme. Dissol les oposicions i tanca les portes del partit. Per a expressar davant el congrés el significat del comitè central, el camarada Lenin ha mostrat... el puny (parlem sense *metàfora*) com a símbol polític del comitè central. No sabem si aquesta mímica centralista està registrada en les actes. Desitgem-ho, perquè aquest puny corona tot l'edifici.

Quan un periodista ha acusat *Iskra* de traïr l'ortodòxia i ha qualificat el camarada Martov “d'oportunista típic”, especulava amb “la pobresa intel·lectual dels altres lectors”, com ha dit el camarada Plekhanov (*Iskra* n° 43). Una pobresa intel·lectual d'un cert tipus, hi afegirem nosaltres. Amb la pobresa intel·lectual del bernsteinià i de l'“economicista” en fallida, passats per un període de penitència en què s'han refet una ortodòxia.

En prendre consciència de la seua relaxació teòrica i de la seua impotència pràctica davant els imperatius de la vida política, s'han posat a cremar tot allò que havien adorat i a adorar tot allò que havien cremat. Amb aquesta psicologia, paraules com “economicisme”, “oportunisme”, tenen una influència hipnòtica. El periodista esmentat ha intentat utilitzar aquest mitjà superpoderós. Però, mala sort per als que arriben massa tard. No ha tingut èxit. Ha calgut esperar al congrés per a escoltar dir que entre l'oportunisme “autèntic” i l’“iskrisme” pura sang, hi ha l’“iskrisme” *ton o girondi*. Els nostres penedits cremaven en desitjos d'ésser útils. Hom els engegà la consigna: “La pàtria està en perill! Les portes del partit estan obertes de bat a bat!” I aviat els dos terços de la redacció foren reconeguts com a sospitosos. A la Muntanya ortodoxa, començà un procés d'autofàgia. “La pàtria està en perill! *Caveant Consules!*”; i el camarada Lenin transformà el modest consell en un comitè de salvació pública totpoderós, a fi de representar-hi el paper de l'Incorruptible. Tot allò que es trobava en el seu camí havia d'ésser escombrat. La perspectiva de la destrucció de la Muntanya iskrista no ha detingut el camarada Lenin. Es tractava simplement d'instituir sense resistència, per mitjà del consell, una “República de la Virtut i del Terror”.

La dictadura de Robespierre per mitjà del Comitè de Salvació Pública només podia tenir-se en peu si hom seleccionava gent “fidel” en el mateix comitè, i si es col·locava en totes les funcions importants de l'estat a criatures de l'Incorruptible. Si no, el dictador totpoderós hauria quedat suspès en l'aire. La primera condició es donà, en la nostra robespierrada caricaturesca, amb la liquidació de l'antiga redacció. Una segona condició fou igualment assegurada: selecció apropiada dels membres del comitè central, i, d'altra banda, institució del filtre de la “unanimitat” i de la “cooptació mútua”.

El nomenament de tots els altres “dignataris” depèn del comitè central; el treball d'aquest últim està col·locat sota el control vigilant del consell. Heus aquí, camarades, l'aparell administratiu que ha de governar la república de la “virtut” ortodoxa i del “terror” centralista.

Un règim semblant no pot durar eternament. El sistema del terror desemboca en la reacció. El proletariat parisenc havia elevat Robespierre esperant que aquest el trauria de la misèria. Però el dictador li donà massa execucions i massa poc de pa. Robespierre caigué i arrossegà en la seua caiguda la Muntanya i, amb ella, la causa de la democràcia en general.

Un greu perill ens amenaça en l'hora actual: l'enfonsament inevitable, i al mateix temps pròxim, del “centralisme” leninista corre el perill de comprometre, als ulls de molts camarades russos, la idea del centralisme en general. Les esperances dipositades en el “govern” del partit eren massa grans, infinitament grans. Els comitès estaven segurs que els donaria homes, literatura, ordres, mitjans materials.

Ara bé, un règim que, *per a subsistir*, comença per expulsar els millors militants en els dominis teòric i pràctic, un cert règim promet massa execucions i massa poc pa. Suscitarà inevitablement una decepció que pot revelar-se fatal, no sols per als Robespierre i els ilotes del centralisme, sinó també per a la idea d'una organització de combat única en general. Seran els “termidorians” de l'oportunisme socialista els que es quedaran llavors com a amos de la situació, i les portes del partit s'obriran efectivament de bat a bat.

Potser açò no tinga futur.

Algunes paraules a mena de conclusió

El congrés ha acabat⁶. Els delegats han tornat a casa. “Llavors ens hem posat a comptar les ferides”. Ferides, n'hi ha de moltes. Camarades, pocs. Açò es limita, d'altra banda, als primers temps, quan la hipnosi del “centralisme” no havia començat encara a afeblir-se (gràcies en part a la propaganda de l’“oposició” i, sobretot, al “treball” organitzatiu autofàgic de la “majoria”).

La redacció creada per vint-i-quatre mans s'ha revelat inviable. El camarada Martov en sortí des del congrés. El camarada Lenin, l'inspirador de la “reforma”, després del congrés. És ben evident que els col·legis periodístics dirigents no es creen amb “vots”.

Amb la sortida del camarada Lenin de la redacció, les concepcions organitzatives de la “majoria” s'inverteixen completament (en allò tocant les *relacions mútues entre els centres*). Però ací comença un nou capítol, encara sense escriure, de la història del nostre partit.

Ben entès, les divergències organitzatives es trobaren des del primer dia incòmodament en el restringit marc de les relacions entre el comitè central i l'òrgan central. Tota una sèrie de qüestions concretes, referents a les relacions entre el comitè central i els comitès locals, sorgiren davant el partit. I sobre quasi totes aquestes qüestions, l’“oposició” dóna una resposta i la “majoria” en dóna una altra.

La tasca immediata de la “minoria” és formular de manera exacta, i caracteritzar en el detall, les seues concepcions organitzatives. En l'espera, l'autor es limita a recuperar una exposició que havia escrit fa dos anys.⁷

El punt de partença d'aquesta exposició és el següent: “Ens hem trobat, per a emprar una vegada més aquesta comparació, en la situació dels aprenents de bruixot que, repetint fórmules fetes, han suscitat una força enorme i que, quan ha calgut dominar-la, s'han trobat totalment incapaços”. No hi ha més que una sortida: una organització comuna a tot el partit, amb un comitè central al seu capdavant. Un congrés convocat a aquest efecte no pot resoldre la qüestió. És

indispensable crear primer el centre, abans de proclamar-lo. Heus aquí el fons d'aquesta exposició no impresa. L'autor es complau ben sovint a recordar que alguns camarades, que fa dos anys havien trobat aquesta exposició "narodovolista" (a causa de les seues tendències "no democràtiques") han arribat avui tan lluny en el camí del centralisme que l'autor de l'*Informe* els sembla contaminat pels prejudicis "anticentralistes". Tal és la velocitat amb què el nostre partit avança pel camí del progrés!

"Si una de les organitzacions locals, diu l'exposició, refusa reconèixer els plens poders del comitè central, aquest tindrà la força (N.B.) i el dret de no reconèixer aquesta organització. La tallarà del món revolucionari trencant els lligams amb ella; deixarà d'enviar-li literatura i d'altres instruments de treball; enviarà al camp de la seua activitat un destacament propi i, havent-li proporcionat tots els mitjans d'acció necessaris, el proclamarà comitè local."

"Però una mesura tan heroica, prossegueix l'exposició, no té més que una aplicació excepcional. Com a regla general, l'ús de mesures de repressió material seria absurd: significaria que el comitè central s'esforça a marxar contra un corrent que arrossega tot el partit, somni irrealitzable!"

"Però si el comitè central té tacte organitzatiu i comprèn les tasques del moviment, els conflictes entre ell i els comitès locals són impossibles, perquè en cas de desenvolupament normal d'aquestes relacions, les disposicions del comitè central no són més que la formulació de les exigències comunes a tot el partit... Vigilant bé que els comitès locals marxen al mateix pas que el partit, el comitè central s'abstindrà de tota intromissió en els assumptes de les organitzacions locals".

Aquestes idees són extremadament elementals, però per als nostres temps "centralistes", cal imprimir-les almenys en cursiva.

L'informe estava ja corregit quan aparegué la *Lletra a la Redacció d'Iskra* escrita pel camarada Lenin a fi d'explicar la seua sortida de la redacció. És un document extremadament estrany.

El camarada Lenin es queixa que la "minoria" haja creat una literatura "clandestina [sic!] que inunda l'emigració, els comitès i que comença ja a tornar de Rússia a l'estranger". En aquesta "literatura clandestina" (o anònima?) hom inclou, entre d'altres, l'*Informe del delegat de Sibèria*. Què és allò que el camarada Lenin vol dir exactament amb això? És que ens retrau no haver fet públic aquest informe? Però era impossible fer-ho abans de la publicació de la declaració concernent al congrés del partit. A menys que el camarada Lenin vullga indicar amb això que l'informe, circulava només en *certs* grups i entre *certes* persones? Però llavors no es comprèn tampoc molt bé sobre quina base cita Lenin en la premsa un document que no està destinat a ésser imprès. Continuem. ¿El camarada Lenin, vol dir que ell mateix mai ha recorregut a aquesta espècie de literatura que ell anomena clandestina? Si ha

recorregut a això, ¿no considera com a obligatori, després que s'ha permès citar documents literaris “clandestins” que li han “arribat”, publicar els seus propis documents més o menys “clandestins”? O és que simplement no està disposat a reconèixer aquest dret a la “minoria”? Esperem que el camarada Lenin ens done les explicacions que s'imposen.

La literatura clandestina està plena de “les acusacions més divertides” a propòsit de Lenin; hom l'acusa “d'autocràcia”, d'haver creat un “règim robespierrista d'execucions” (sic!). Estem disposats a alegrar-nos que el camarada Lenin s'haja “divertit” pels reprotxes “divertits” de la literatura “clandestina”. Únicament, que és en va que haja pres les execucions “robespierristes” seriosament. L'*Informe “clandestí”* del delegat de Sibèria parla d'una robespierrada *caricaturesca*. Es distingeix del seu gran model com la farsa vulgar es distingeix en general de la tragèdia històrica. Estem disposats a reconèixer que, efectivament, no hi ha res més divertit que una “autocràcia” que no dirigeix ningú, i “execucions” que permeten als “executats” realitzar funcions importants en el partit.

El camarada Lenin pensa, o almenys imprimeix, que les divergències organitzatives són “presentades” per nosaltres de tal manera que embelleixen la posició de la “minoria” i els procediments de la lluita per a la transformació de la composició personal dels “centres”. El camarada Lenin no coneix cap “centralisme burocràtic”. Al contrari, coneix infinitament intrigues maquinades per la “minoria” per a penetrar als centres del partit. Cada u no veu més que allò que li és donat veure.

Nosaltres, però,ensem que, en un futur força proper, apareixerà un opuscle que començarà així:

“En la nostra literatura socialdemòcrata en l'estranger es mena, des de fa un cert temps, una discussió prou estrafolària per al lector no il·lustrat; el seu tema és: existeix, o no existeix en el jove socialdemocràcia russa una tendència coneguda sota el nom de *centralisme burocràtic*? Segons l'opinió d'una de les parts presents, per exemple, P. Axelrod, no sols hi ha tal tendència sinó que en *certes condicions* pot tenir una influència molt danyosa en el desenvolupament ulterior del partit. L'altra part, el camarada Lenin, no vol posar-se d'acord amb el camarada Axelrod. Pensa que la seua opinió està desproveïda de tot fonament.

“Un home, que en mantenir-se apartat dels assumptes interns del nostre partit, podria considerar tal disputa mancada d'interès, encara més en la mesura que les parts en lluita s'expressen a vegades per semial·lusions, i rars són els que poden comprendre-les. En realitat, aquesta disputa té una gran importància pràctica. I per aquesta raó la “minoria” estima útil col·laborar en la solució d'aquesta discussió, publicant la següent col·lecció de materials”.

El camarada Lenin potser recorde: d'aquesta manera començava el *Vademècum* consagrat al *Rabotxeie Dielo*. Ens ha calgut simplement reemplaçar “economicisme” per “centralisme burocràtic” i, en compte de la redacció del *Rabotxeie Dielo*, posar el nom del camarada Lenin. Quant al camarada Axelrod, no hem hagut de reemplaçar-lo. Ell ha estat el primer a constatar l’“economicisme” i a formular els reptes “divertits” de “centralisme burocràtic”. Afegim-hi també que els esdeveniments que han seguit, com diu el *Vademècum*, han donat una prova brillant i irrefutable de “la perspiciàcia i l’abast dels punts de vista de P. Axelrod”.

Què respongueren a les acusacions del camarada Axelrod els camarades de *Rabotxeie Dielo*? Confirmaren “que la seua disputa amb el grup Alliberament del Treball no fou provocada per divergències programàtiques, sinó perquè aquest grup s’oposava a tot canvi en la composició de la redacció. Tal és la seua veritat oficial.”

“La història es repeteix”...

El camarada Lenin nega l’existència de divergències organitzatives serioses. Sembla que s’ha afanyat a oblidar allò que ell mateix declarà al congrés del partit sobre la tàctica de l’“estat de setge” i al congrés de la Lliga sobre la necessitat d’excloure els “bundòfils”, els “rabotxedielistes” i “iukhnorabotxistes”.

El camarada Lenin nega les divergències. ¿No creu que així s’obliga a explicar a la faç del partit les causes que no són de principi i que ho han impulsat a exigir del congrés la destrucció de l’antiga redacció? Ara escoltem el camarada Lenin declarar que: “segons l’opinió de la majoria, és possible i necessari fer prevaldre els seus punts de vista en el partit, que la composició personal dels centres siga modificada al pas”.

Ara bé, el camarada Lenin exigia ell mateix “la modificació de la composició personal dels centres” fins i tot si, com es confirma ara, en fer-ho no tenia cap “punt de vista propi”, cap punt de vista que li hagués estat necessari “fer prevaldre en el partit”. ¿No és evident que els ultimàtum són inadmissibles en tals condicions, “segons l’opinió de la majoria”?

El camarada Lenin torna sense parar sobre la coalició de la “minoria iskrista” i elements “no-iskristes”. Estem disposats a sorprendre’ns sincerament de l’obstinació del camarada Lenin, encara més en la mesura que ell mateix no pot deixar de saber que les actes del congrés i de la Lliga no deixen pedra sobre pedra de les seues afirmacions. El present *Informe* pot precisar un cert nombre de coses a aquest respecte.

I, a més a més, ¿què significa, en el llenguatge actual del camarada Lenin, “iskristes durs, per consegüent centralistes”?

Personalment, hem esmerçat temps a comprendre quelcom d'açò, fins que un camarada ens ho aclareix, afirmant: “l'iskrista *dur*, per consegüent, centralista” és aquell que construeix la seua concepció segons el principi cartesià: “sóc reconegut pel comitè central, per tant existisc”.

Quant als “iskristes *tous*, és a dir, aquells que no són reconeguts i que per tant a penes existeixen, només representen, segons Lenin, un “cercle d'emigrats”. Ocorre que aquest cercle boicoteja l'òrgan central, obstaculitza les decisions del comitè central i provoca, amb la seua “activitat desorganitzadora, que frena *“tot el treball”*”, la reacció de tota una sèrie de comitès del partit. “Un cercle d'emigrats” que “frena tot el treball” del partit! El camarada Lenin infringeix ací els cànons elementals de la lògica.

Per tal de restituir en el seu esperit les vertaderes proporcions, el lector només ha de recordar que hem deixat el congrés amb vint-i-dos contra vint-i-dos.

En acabar de llegir la *Lletra* del camarada Lenin, titulada *Per què he deixat la redacció d'Iskra*, el lector no es deixarà de preguntar: “Però per què exactament el camarada Lenin ha sortit de la redacció d'Iskra?”

I si aquest lector relaciona aquesta pregunta amb allò que se li subministra en la *Lletra*, es dirà:

“El camarada Lenin s'ha batut al congrés pel “canvi del personal dels centres del partit”. En aquesta lluita, no tenia cap base de principi. Tanmateix tot, ha tingut èxit. La redacció d'Iskra i el comitè d'organització foren destruïts. Ara bé, el resultat més immediat d'aquesta destrucció ha estat la sortida del mateix Lenin de la redacció. La tàctica del camarada Lenin, “que no estava guiada per consideracions de principi”, ha sofert evidentment un cert nombre de llacunes. Però açò no ha d'ocórrer en empreses tan delicades. Açò ha finit malament per al camarada Lenin. Açò li passa a tothom. En aquest cas, convé retirar-se el més discretament possible i molestant com el mínim possible”.

En raonar així, el lector tindrà raó.

---

¹ L'informe està escrit en nom dels dos delegats de la Unió.

² El sentit d'aquesta resolució era el següent: el congrés no s'havia de celebrar, legítimament, més que quan la unitat de *fet* del partit estigués suficientment consolidada.

³ Un dels delegats de la “majoria”, el camarada Ts., era partidari d'una redacció amb una sola persona. Nosaltres hauríem, evidentment, donar els nostres dos vots únicament al camarada Plekhanov.

⁴ Sobre cinc membres del comitè d'organització, present al congrés, quatre estaven amb la minoria.

⁵ Recordem que aquest informe fou escrit abans que fos restaurada l'antiga redacció (menys el camarada Lenin).

⁶ La “conclusió” ha estat escrita per a aquest opuscle. No formava part de l'“informe”.

⁷ L'autor estava aleshores totalment ocupat en el treball pràctic i periodístic. No coneixia encara *Iskra* i no sabia res sobre el treball de l'organització d'aquest diari. L'opuscle del camarada Lenin, *Què fer*, encara no havia estat publicat. L'exposició està escrita sota la influència d'informacions parcials sobre els moviments de 1901.